

ZÁKLADNÍ IDENTIFIKACE

ID	ZLK-KM002
Název/motiv mozaiky	Panna Marie Hostýnská
Autor	návrh a realizace Viktor Foerster
Datace	1912
Místo	bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně, vrch Svatý Hostýn
GPS souřadnice	49°22'36.350"N, 17°42'1.098"E
Rozměry mozaiky, umístění	výška 6 m, šířka 3,6 m Mozaika je instalována na čelní štěně nad vstupem do baziliky.
Výška umístění mozaiky nad zemí	5,6 m nápisový pás ve výšce cca 13 m
Mozaika je směřována na (SS)	západ
Popis okolí, statika budovy	Mozaika se nachází na zalesněném vrchu v přírodě. Budova vykazuje jednu výraznou vertikální prasklinu, která prochází středem čelní stěny budovy a tudíž i mozaikou. Místy chybí stavební materiál (mozaika není tímto ohrožena).
Poznámky	Mozaika byla v roce 2003 restaurována. Zásah provedl František Tesař a Jaromír Hanzelka.

HUMANITNÍ PRŮZKUM MOZAIKY

Mozaika je umístěna ve středu rizalitu, nad vstupním portálem západního průčelí kostela Panny Marie na poutním místě Hostýně. Představuje Pannu Marii Hostýnskou jako ochránkyni Moravy. K hlavnímu výjevu se váží také textová pole rozvíjející se pod korunní římsou rizalitu a spodní části věží dotvářejících průčelí: ZŮSTAŇ MATKOU LIDU SVĚMU. Jsou vyskládána ze stejného materiálu na tyrkysovém pozadí se zlatým rámečkem a zlatými písmeny. Podobnou strukturu má i menší obdélné textové pole pod mozaikou, se samostatným rámečkem v tvrdé omítce a dvouřádkovým nápisem VÍTĚZNÁ : OCHRANO/ MORAVY : BUĎ : ZDRÁVA. Centrální figurální výjev je zasazen do mírně vpadlého stojatě obdélného pole, které se spodním okrajem přizpůsobuje nástavci vstupního portálu. Je na okraji rámován zlatou lištou. Na oblačném pozadí je komponována aureola zlatých paprsků vyzařujících za postavou Panny Marie stojící na půlměsíci. Matka Boží drží u levého boku Ježíška, který má v levé ruce svazek blesků dopadajících na hornatou krajinu s vrcholy smrků na spodním okraji v popředí výjevu. Mozaika je v levém dolním výběhu datována: LÉTA PÁNĚ – 1912 – a naproti v pravém výběhu označena KNĚŽÍ : SVĚ KRÁLOVNĚ. Tomuto textu schází diakritika, což nejspíše není důsledkem původního záměru, ale poškození mozaiky.

Dílo mozaikáře Viktora Foerstera představuje vrchol jeho tvorby. Z dopisu, který ohledně realizace kompozice zaslal zadavateli, se dozvídáme, jak měly práce na mozaice probíhat: původní návrh se měl zvětšit v barvě do definitivního měřítko, potom nakreslit obráceně a rozřezat na jednotlivé díly velikosti 50 x 50 cm. Tyto kartony slouží jako podklad pro „zkušební brusíče“, kteří na něj kladou „sklené kamínky z masivního barevného skla“ a podle potřeby je ještě dále upravují. „Jako tahy štětce jsou na malbě viditelné, tak v mozaice jsou oprávněné jednotlivé spáry mezi kameny“. Po skončení prací v ateliéru se na horní část nalepí papír, kompozice se rozřeže a přepraví na místo, kde se jednotlivé části obrazu opět sestaví do podkladní cementové malty smíchané s vápnem.

Mozaika prošla restaurátorským zásahem, který vedl mistr mozaikář a restaurátor mozaik František Tesař z Čáslavi a spolupracoval na něm malíř Jaromír Hanzelka z Olomouce.

CHARAKTERIZACE PROSTŘEDÍ A SAMOTNÉ MOZAIKY

**Působení okolního prostředí, míra
zakrytí mozaiky, biologické
poškození**

- prasklina procházející středem čelní
stěny stavby

Mozaika je v celé své ploše vystavena působení okolního prostředí.
Biologické poškození nebylo zaznamenáno.

- ztráta stavebního materiálu –
životnost mozaiky není tímto
ohrožena

Ztráty materiálu v ploše

- v dráze praskliny jsou vypadané jednotlivé kostky

- detail z předchozího snímku (vypadané mozaikové kostky)

- skupina vypadaných kostek v dráze praskliny

Použitý materiál - kostky a pojiva

Mozaika je sestavena ze štípaných skleněných kostek o přibližné velikosti 1,5 cm x 1 cm. Použité sklo je převážně zakalené. Místa se vyskytují bubliny. Na povrchu kostek nejsou známky korozního poškození ani znečištění (platí pro pohledovou stranu). Zastoupeny jsou kostky se zlacením.

Pojivo mezi kostkami je šedé, spíše jemnozrné.

ANALYTICKÝ PRŮZKUM

Optická mikroskopie

- nebyla provedena

POZNÁMKY

Přílohy Literatura

- Václav Čtyrkoký, Česká mozaika, *Sklářské rozhledy*, 1941, č. 18, s. 145-153.
- Bohumil Samek (red.), *Umělecké památky Moravy a Slezska, sv. I, A/I*, Praha 1994, s. 334.
- Antonín Langhamer, Minulost a přítomnost skleněné mozaiky v Čechách, *Sklář a keramik*, roč. 53, 2003, č. 4-5, s. 72-78.
- Aneta Břehová, *Vývoj a užití mozaiky v 50. letech 20. století, v českém prostředí*, bakalářská práce, FF UP v Olomouci, 2009, s. 15-16.
- Miroslav Kudrna, *Umění cestou k nejvyššímu poslání aneb Výtvarné dílo Viktora Foerstra (1867-1915)*, Jihlava 2012.
- http://www.hostyn.cz/hostyn_old/mozaika_oprava.htm